

Kuressaare piiskopilinnus

Esimese teadaoleva linnuseplaani koostas 1641. aastal arvatavasti luurajana siin viibinud Rootsi fortifikatsiooniinsener Georg von Schwengeln.

Esitan selle plaani eksplikatsiooni eestikeelse esmatõlke:

- A. *Der Stock* - lossi siseõu.
- B. *Lang Harm* - vahitorn Pikk Hermann.
- C. *Der porten turm mit der Cortigar* - väravatorn vahtkonnaruumidega.
- D. *Stirwoldt* - kaitsetorn Sturvolt.
- E. *Stadholders Losire* - Taani asehalduri ruumid kaitsemüüri idanurgas.
- F. *Kakelborch* - kahuripesa kirdekurtiinil.
- G. *Fortenau* - suurtükitorn Põhjabastionil*.
- H. *Die 3 Cortinen seint stein v. nicht erden* - 3 kividest laotud, kuid mullaga kindlustamata kurtiini.
- I. 4 bastioni kaitsemüüri nurkades.
- K. *Wolfs turm* - Wolffi** torn vana kastellmüüri läänenurgas.
- L. *Allerhandt Losamenter* - mitmesugused ruumid (katusealused) loodekurtiini siseküljel.

* Luurajale jäi tornis sisseseatud kirik ilmselt märkamata.

** Heinrich von Ludinghausen-Wolff oli viimane Maasilinna foogt, kelle innukust ordualade loovutamisel Taani kuningale pärjati asehalduri tiitliga; see torn oli ilmselt tema residents, kuna Wolff tituleeriti Maasilinna asehalduriks, aga ordulinnus õhiti.

Linnuseplaanile on joonistatud ka aed (*Garten*) ja hobusetall (*Pferdt stall*) lossiukse ees, maneež (*Reit haus*) linnusevärava ees, lattaed (*Stacket*) vallikraavi kaldal, sõjalise tähtsusega kõrgendik (*högde*) maneežist idas, uus sadamakai linnusest läänes ning tuulikud ja linnakodanike majad (*Hakelwerck*) linnusest põhjas. Unna kirikut enam pole, see põletati Kalmari sõjas 1612.

Kalle Kesküla